

KAN: Stan obecny i perspektywy

Organizacją seminarium pt. „Jednolity Rynek Europejski – Udział Instytucji BHP w Procesie Normalizacji” („European Single Market - Involvement of OH&S Parties in Standardization”), które odbyło się w dniu 16 marca 2004 r., Komisja Ochrony Pracy i Normalizacji (KAN) uczciła dziesięciolecie swojego istnienia. Spotkanie było również okazją do omówienia i analizy jej dotychczasowych dokonań. Zasady, na których opiera się działalność Komisji, w ciągu ostatnich dziesięciu lat zyskały szerokie uznanie. Dzięki nim, co uczestnicy spotkania jednomyślnie przyznali, możliwe było znaczne wzmocnienie wpływu obu stron (pacodawców i związków zawodowych pracowników) niemieckiego przemysłu na proces normalizacji.

Ze względu na stawiane sobie cele wypracowania efektywnych norm dotyczących bezpieczeństwa wyrobów i wyposażenia stosowanego w pracy, instytucje BHP stają przed wyzwaniem koordynacji stanu bezpieczeństwa i higieny pracy we wszystkich – obecnie już dwudziestu pięciu - krajach członkowskich UE oraz wypracowania wspólnego stanowiska w procesie normalizacji. W tym celu została utworzona sieć EUROSHNET, która ma na celu ułatwienie kontaktu i wymiany informacji pomiędzy ekspertami z dziedziny BHP. Ponadto, oczywistym jest fakt, że niektóre obszary są uznawane za ważniejsze w międzynarodowej normalizacji niż w europejskiej. W związku z tym KAN będzie kontynuowała swą dotychczasową działalność na tym polu.

Marina Schröder, Przewodnicząca KAN, DGB

Seminarium KAN
„Jednolity rynek europejski”
Berlin, 16 marca 2004

W NUMERZE

SEMINARIUM „JEDNOLITY RYNEK EUROPEJSKI”

- 2 „System Nowego Podejścia udowodnił swą wartość”
- 3 Wpływ Bezpieczeństwa i Higieny Pracy na proces normalizacji w Europie
- 4 Przyszłe wyzwania dla KAN

TEMATY WYDANIA

- 5 Normy zgodne z dyrektywą 94/9/WE (ATEX 95)
- 6 Europejskie normy dotyczące dygestoriów: konsekwencje dotyczące użytkowania
- 7 Bezpieczeństwo i higiena pracy w Słowenii

Organizacją seminarium pt. „Jednolity Rynek Europejski – Udział Instytucji BHP w Procesie Normalizacji” („European Single Market – Involvement of OH&S Parties In Standardization”), które odbyło się w dniu 16 marca 2004 r., Komisja Ochrony Pracy i Normalizacji (KAN) uczciła dziesięciolecie swojego istnienia. Spotkanie było również okazją do omówienia i analizy jej dotychczasowych osiągnięć. Rezultaty spotkania oraz sprawozdania dotyczące kluczowych obszarów przyszłej działalności KAN stanowią główne tematy bieżącego wydania (nr 2/04) KANBrief.

„System Nowego Podejścia udowodnił swą wartość”

Podczas pierwszego wykładu Seminarium KAN, Evangelos Vardakas¹ przeanalizował rolę państwa oraz przedstawicieli pracodawców i pracowników w procesie normalizacji, jak również rozwój systemu Nowego Podejścia.

Evangelos Vardakas

Według Vardakasa sukces systemu Nowego Podejścia w dużej mierze opiera się na ograniczeniu roli legislatorów, którzy kwestię normalizacji szczegółów technicznych zdecydowali pozostawić w rękach ekspertów w dziedzinie normalizacji. Jednak, określając podstawowe wymagania, ustanawiając normy i zastrzegając sobie prawo wnoszenia zastrzeżeń, władze utrzymują kontrolę w obszarze BHP. Dla właściwego funkcjonowania systemu najważniejsze jest:

- zaangażowanie wszystkich uczestników w proces normalizacji;
- szczegółowe określenie przez legislatora celów, sposobów ich osiągnięcia, niezbędnych działań, wymagań wobec wykonawców, kryteriów oceny, trybu podejmowania decyzji, terminów wykonania pracy („terms of reference”);
- zaangażowanie przedstawicieli pracodawców i pracowników w proces normalizacji; wykorzystanie doświadczenia tych grup w użytkowaniu produktów objętych normami.

Problemy, pojawiające się w związku z normalizacją, często są wynikiem nieścisłości dyrektyw. Często zapomina się również, iż podstawą normalizacji jest porozumienie i że w związku z tym powinna być ona obszarem współpracy, nie zaś sporów.

Przyszłość normalizacji

W odniesieniu do kwestii przyszłości normalizacji, Vardakas poddał analizie funkcjonowanie państwowych instytucji normalizacyjnych. Zadał pytanie, czy nie byłoby wskazane powołanie jednej wspólnej instytucji normalizacyjnej dla krajów Beneluxu. Czy niezbędnym jest, aby DIN (Niemiecki Instytut Normalizacyjny), AFNOR (Francuskie Stowarzyszenie Normalizacyjne) i BSI (Urząd ds. Bezpieczeństwa Technik Informatycznych Republiki Federalnej Niemiec) utrzymywały swoje biura w Stanach Zjednoczonych, skoro projekty norm wydawane przez te instytucje dotyczą w dużej mierze norm europejskich? Vardakas podkreślił również, iż, ze względu na szerokie wymagania konsorcjów, organizacje normalizacyjne zmuszone są powiększyć swoją ofertę w zakresie nowych konkurencyjnych produktów. Natomiast zakres, w jakim normy powinny obejmować kwestię zdrowia i bezpieczeństwa pracowników, powinien zostać ustalony na szczeblu politycznym, na przykład na forum Światowej Organizacji Handlu.

Dalszy rozwój systemu Nowego Podejścia

W celu dalszego rozwoju systemu Nowego Podejścia, Vardakas wezwał do pogłębienia współpracy między instytucjami nadzoru rynku. Podkreślił, iż niedopuszczalnym jest, aby dystrybucja wyrobów o niskiej jakości była dozwolona w jednym kraju, a zabroniona w innym.

Vardakas przypomniał również, iż podstawową zasadą systemu Nowego Podejścia nie było obciążenie jednostek notyfikowanych obowiązkiem prowadzenia nadzoru rynku, lecz – odwrotnie – wzmocnienie monitoringu państwa nad tymi jednostkami. Minimalne ustawowe wymogi akredytacji powinny być ponadto zawarte w szczegółowych wytycznych i wspierane dodatkowymi informacjami zawartymi w przewodnikach.

Podczas drugiego wystąpienia, Ulrich Becker² wyjaśnił w jaki sposób – z perspektywy BHP – standardy mogą zostać ulepszone.

W opinii Beckera, stopień ochrony gwarantowany przez normy jest, dzięki udziałowi licznej grupy ekspertów w procesie normalizacji, zasadniczo satysfakcjonujący. Niestety, z uwagi na ograniczone środki i coraz bardziej powszechne niedocenianie znaczenia norm, dalszy udział ekspertów staje pod znakiem zapytania. Według Beckera, normalizacja powinna koncentrować się na swoich kluczowych obszarach, pozostawiając dziedziny związane ze zdrowiem i bezpieczeństwem pracowników w kompetencji takich instytucji, jak Międzynarodowa Organizacja Pracy.

Skuteczne wykorzystanie istniejących struktur

Beckera podkreślił, iż niezwykle istotne jest także pełne wykorzystanie istniejących struktur w normalizacji wyrobów poprzez:

- systematyczne wykorzystanie opinii jednostek badawczych w procesie normalizacji, który z kolei powinien być intensyfikowany przez nowe akty akredytacyjne;
- zawarcie umowy o współpracy między KAN a instytucjami nadzoru rynku; umożliwi ona stworzenie norm podlegających rewizji w przypadku, gdy wady wyrobów przypisane zostałyby do niedoskonałości normy. Podobne zasady powinny odnosić się do oceny wypadków.

Niezbędne jest zatem wypracowanie sposobów efektywnego wykorzystywania doświadczenia pracowników wynikającego z użytkowania produktów objętych normami. Biorąc to pod uwagę, Becker skrytykował fakt, że procedury normalizacyjne okazały się nieskuteczne w eliminowaniu substancji szkodliwych, takich jak chromian, z fabrykatów budowlanych. Skutkiem tego niepowodzenia było wprowadzenie restrykcji legislacyjnych.

Podsumowując swój wykład, Becker podkreślił, iż znaczenie norm dla bezpieczeństwa wyrobów jest kwestią bezdyskusyjną. Dlatego wspieranie i pogłębienie procesu normalizacji jest ważnym zadaniem, w którym KAN odgrywa kluczową rolę.

Werner Sterk (streszczenie)
sterk@kan.de

1 Były Dyrektor Dyrekcji Generalnej ds. Przedsiębiorczości (DG Enterprise), odpowiedzialny za normalizację
2 Dyrektor Departamentu ds. BHP Ministerstwa Gospodarki i Pracy w Niemczech

Pełny tekst wystąpienia:
www.kan.de > Wydawnictwa
> Wydarzenia

Wpływ Bezpieczeństwa i Higieny Pracy na proces normalizacji w Europie

Wraz z połączeniem rynków zmniejsza się znaczenie wielu regionalnych standardów. W świetle zmian w strukturze gospodarczej UE, podczas sesji panelowej zorganizowanej w ramach Seminarium KAN (16 marca 2004 r.) dyskutowano, czy dotychczas funkcjonujące struktury są organami, które w poszerzonej Unii Europejskiej są w stanie zapewnić udział ekspertów BHP w procesie normalizacji.

Udział w procesie normalizacji

Debatę rozpoczął Walter Eichendorf (HVBG¹) pytaniem, czy poszczególne grupy ekspertów mają szansę przedstawienia swojego stanowiska i uczestniczenia w procesach rozwoju i tworzenia norm. Evangelos Vardakas zauważył, że w praktyce Komisja Europejska wpływa na te procesy jedynie poprzez zlecenie opracowania norm (normy „mandatowe”) oraz zgłaszanie oficjalnych sprzeciwów. Loucas Gourtsoyannis (NORMAPME²) wyjaśnił, że przedstawiciele małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) są zasadniczo uprawnieni do udziału w procesie normalizacji, jednak w praktyce okazuje się to bardzo trudne. Dlatego między innymi rola NORMAPME, Technicznego Biura Standardyzacji dla Rzemiosła i MŚP, jest niezwykle istotna. Stefano Boy (TUTB³) stwierdził, że TUTB, Związkowe Biuro Techniczne ds. Bezpieczeństwa i Higieny Pracy, zapewnia z jednej strony kontakt i przepływ informacji między Komisją Europejską, Europejskim Komitetem Normalizacyjnym (CEN) i Europejskim Komitetem Normalizacyjnym Elektrotechniki (CENELEC), a także między organizacjami członkowskimi krajowych związków zawodowych – z drugiej.

Rola Konsultantów i Sprawozdawców CEN

Alain Mayer (INRS⁴, Sprawozdawca CEN w obszarze środków ochrony indywidualnej) stwierdził, że Sprawozdawca CEN powinien być przede wszystkim mediatorem pomiędzy wymaganiami bezpieczeństwa i higieny pracy a normalizacją. Mayer zwrócił również uwagę na specyficzne wyzwania stawiane przez większość istniejących norm. Natomiast, według Matthiasa Umbreita (SMBG⁵, Konsultant CEN w obszarze maszyn), kontrola zgodności norm z wymogami dyrektyw powinna być priorytetem dla konsultantów CEN. Zadanie to nie jest oczywiście łatwe, chociażby ze względu na brak ustawowych ram do których międzynarodowe normy mogłyby być odniesione. Marco Vigone (Sprawozdawca CEN w obszarze BHP) uważa natomiast, iż trzon jego pracy powinien skupiać się na zagadnieniu normalizacji w dziedzinie zdrowia i bezpieczeństwa pracowników. Problem na tym polu polega na tym, iż dyrektywy zgodne z Artykułem 137 nie są w pełni zharmonizowane.

Nowe Podejście a międzynarodowa działalność normalizacyjna

Coraz bardziej istotna rola międzynarodowych standardów skłania do refleksji nad międzynarodowy odpowiednik Nowego Podejścia. WTO i

konsekwencjami systemu Nowego Podejścia. Evangelos Vardakas zauważył, iż nie istnieje międzynarodowy odpowiednik Nowego Podejścia. WTO i UN-ECE⁶ przedstawiły swoje propozycje dotyczące międzynarodowych standardów, jednak różnice w prawodawstwie poszczególnych krajów hamują proces ich harmonizacji. Tylko wówczas, gdy kraje ujednolicią swoje wymagania na szczeblu sektorowym i regionalnym, możliwe będzie przeszczepienie modelu europejskiego na grunt międzynarodowy.

Peter Kiehl (DIN⁷) zwrócił uwagę na dychotomię w europejskiej i międzynarodowej praktyce stosowania krajowych standardów, które nie tylko nie są zgodne z europejskimi, ale również przestają obowiązywać, gdy te ostatnie zostają przyjęte; praktyce, która nie obowiązuje w przypadku norm międzynarodowych. Obecnie problem ten można pokonać tylko przez zawieranie umów na szczeblu regionalnym, takich jak porozumienie między CEN a arabskimi państwami basenu Morza Śródziemnego (AIDMO⁸).

Koordinacja w obszarze BHP

W odpowiedzi na pytanie w jaki sposób można poprawić koordynację organizacji BHP w Niemczech, Ulrich Becker (BMW⁹) podkreślił wagę kontroli nad rynkiem, jako istotnego źródła informacji w procesie podnoszenia jakości standardów. Zaznaczył jednak, iż na tym polu niezbędne jest także poszerzenie zakresu współpracy władz regionalnych.

Helmut Deden (LASI¹⁰) podkreślił natomiast potrzebę zawierania umów o współpracy, takich jak ta między LASI i KAN. Integracja niemieckich władz regionalnych i Sekretariatu KAN może ułatwić przepływ informacji. Na tym polu istotna jest również ścisła współpraca organów nadzorujących rynek z instytucjami ustawowego ubezpieczenia wypadkowego i prewencji.

W kwestii poprawy koordynacji działań europejskich organów BHP, Werner Sterk (Sekretariat KAN) wyjaśnił iż, wzięwszy pod uwagę ograniczone środki, nowe formy współpracy, takie jak sieć EUROSHNET, będą w przyszłości nabierać coraz większego znaczenia.

Dr. Joachim Lambert (streszczenie)
lambert@kan.de

- 1 Federacja Zawodowych Instytucji Ubezpieczenia Wypadkowego i Prewencji
- 2 Techniczne Biuro Standardyzacji dla Rzemiosła i MŚP
- 3 Krajowy Instytut Badawczy Bezpieczeństwa Pracy, Francja
- 4 Europejskie Biuro Techniczne ds. Bezpieczeństwa i Higieny Pracy
- 5 Instytut Zawodowego Ubezpieczenia Wypadkowego Przemysłu Metalowego Południowych Niemiec
- 6 Europejska Komisja Gospodarcza ONZ
- 7 Niemiecki Instytut Normalizacyjny
- 8 Arabska Organizacja Rozwoju Przemysłu i Górnictwa
- 9 Ministerstwo Gospodarki i Pracy w Niemczech
- 10 Krajowy Komitet Ochrony Pracy i Techniki Bezpieczeństwa

Przyszłe wyzwania dla KAN

Spotkanie z okazji dziesięciolecia KAN było okazją do przeglądu głównych obszarów działalności Komisji. W rezultacie ustalono, że w przyszłości większy nacisk zostanie położony na regularną aktualizację norm w obszarze bezpieczeństwa jak również na wzrost znaczenia normalizacji międzynarodowej.

Marina Schröder

Przewodnicząca KAN

DGB (Niemiecka Federacja Związków Zawodowych)

Tak jak dotychczas, normy zharmonizowane dotyczące wyrobów znajdują się w centrum zainteresowania KAN. W opinii ekspertów w dziedzinie BHP, znaczenie norm najwyższej jakości, w oparciu o które możliwa jest produkcja w pełni bezpiecznych wyrobów, jest obecnie większe niż kiedykolwiek. Normy takie są skuteczną formą profilaktyki, którą z kolei należy nieustannie wspomagać. Ponadto, celem pracy KAN będzie również połączenie działalności normalizacyjnej z potrzebami przedsiębiorstw, co w konsekwencji umożliwi utrzymanie konkurencyjności niemieckiego przemysłu na europejskiej i światowej arenie.

Nowe zadania

W dziedzinie normalizacji wyrobów, KAN zmierzy się w przyszłości z dwoma nowymi, następującymi zadaniami:

- uświadomieniem potrzeb i problemów związanych z BHP większej liczbie odbiorców i ugrupowań w poszerzonej Unii Europejskiej;
- oceną i analizą (z zastosowaniem powszechnie stosowanych kryteriów), czy normy „pierwszej generacji” okazały się efektywne w praktyce i czy nadal odzwierciedlają aktualny poziom wiedzy i poziom technologiczny.

Ponadto, KAN musi być dobrze przygotowana na wzrost znaczenia norm międzynarodowych w odniesieniu do norm europejskich. Dlatego też jednym z najważniejszych celów działalności Komisji pozostanie, tak jak do tej pory, projektowanie międzynarodowych standardów w taki sposób, aby mogły być automatycznie przeniesione na grunt europejski. To również oznacza, iż należy zwrócić szczególną uwagę na rozróżnienie wymagań dotyczących wyrobów i środowiska pracy.

Wspieranie współpracy, zawiązywanie kontaktów

Współpraca z ekspertami w dziedzinie BHP jest dla KAN sprawą kluczową. Umożliwi ona wypracowanie stanowiska Komisji i jego skuteczne wykorzystanie w działalności normalizacyjnej. Współpraca z instytucjami ubezpieczenia wypadkowego, których przedstawiciele są członkami komitetów normalizacyjnych i w związku z tym mogą poprzeć komentarze KAN, jest dla Komisji szczególnie istotna, również ze

względu na jej ograniczone środki. Na niej w przyszłości będzie się opierać działalność normalizacyjna, wymiana informacji oraz udział w procesie normalizacji władz państwowych i jednostek notyfikowanych wykonujących badania.

Analiza standardów

Aby ocenić skuteczność norm w praktyce, KAN musi wykorzystać wiedzę grup ekspertów, mających doświadczenie dotyczące stosowania konkretnych wyrobów objętych normami. Kształtowanie wiedzy na temat prac normalizacyjnych oraz poszukiwanie wsparcia w analizie standardów wymaga także wzmożonej działalności informacyjnej. Jedynie w ten sposób doświadczenie użytkowników może być skonfrontowane z projektodawcami norm i osobami uczestniczącymi w ich ustanawianiu.

Aby umożliwić udział ekspertów „z zewnątrz” w procesie normalizacji, ważne jest również zawiązywanie kontaktów z przedstawicielami instytucji zaangażowanych w działalność w obszarze BHP, takimi jak: lekarze zakładowi, eksperci w dziedzinie medycyny pracy i bezpieczeństwa. W niektórych wypadkach wykorzystywane może być także doświadczenie przedstawicieli producentów lub organów ochrony środowiska i konsumentów.

Orientacja europejska

Na szczeblu europejskim działalności KAN musi być w dalszym ciągu rozwijana i ukierunkowana na koordynację stanowisk w obszarze BHP. Ich wykorzystanie w procesie normalizacji ma również umożliwić, oprócz kontaktów interpersonalnych, sieć ekspertów EUROSHNET. Sieć, która ma znaczącą rolę do odegrania w rozwoju wspólnego europejskiego stanowiska w dziedzinie BHP. Jej zasięg powinien zatem jak najszybciej objąć wszystkie kraje członkowskie UE.

Różnorodne działania Komisji Ochrony Pracy i Normalizacji stwarzają możliwość przedstawienia, na forum dotychczasowych i nowych krajów członkowskich UE, niemieckich dokonań w obszarze normalizacji, w których KAN, jako instytucja aktywnie uczestnicząca w tym procesie, ma znaczący udział.

Marina Schröder

Normy zgodne z dyrektywą 94/9/WE (ATEX 95)

30 czerwca 2003 r. upłynął okres przejściowy transpozycji Dyrektywy 94/9/WE w zakresie sprzętu i systemów zabezpieczających przeznaczonych do stosowania w atmosferach potencjalnie wybuchowych. Analizie norm zgodnych z tą Dyrektywą poświęcony jest Raport KAN nr 33¹.

info: thierbach@kan.de

Analizie² poddano około 70 norm, projekty norm oraz dokumenty robocze. Badanie składało się z następujących etapów:

- przeglądu aktualnego stanu europejskiej norm zgodnych z Dyrektywą 94/9/WE;
- rozmów z producentami i ekspertami BHP z instytucji ustawowego ubezpieczenia wypadkowego i organów państwowych;
- porównania podstawowych wymagań Dyrektywy z treścią dokumentów;
- analizy elementów zbieżnych i wykluczających się;
- odniesienia zakresu norm do faktycznego stanu bezpieczeństwa w Niemczech;
- identyfikacji obszarów nie objętych normami;
- dyskusji z członkami krajowych i europejskich grup roboczych.

W wyniku badań okazało się, że wymagania dyrektywy zostały właściwie wdrożone do zharmonizowanych norm i że obecny poziom bezpieczeństwa w Niemczech jest wystarczająco gwarantowany przez europejskie normy. Stwierdzono jednak, że pewne wymogi nie zostały jeszcze skutecznie wdrożone do standardów. Skutkuje to, między innymi, w niewłaściwym użyciu wyrobów, lekceważeniu obowiązku ich znakowania oraz dołączania do nich instrukcji użytkowania.

Domniemanie zgodności może być przeceniane

Dalsze wyniki badań wykazały również, że większą uwagę należy zwrócić na wymagania zharmonizowanych norm dotyczące zwłaszcza domniemania zgodności: nie wolno dopuścić do sytuacji, w której podstawowe wymagania wynikające z dyrektywy, do których jednak norma się nie odnosi, byłyby pomijane lub lekceważone przez osoby stosujące normę. Można tego uniknąć poprzez umieszczenie w treści normy odniesienia do wymagań w niej nie zawartych, np. w formie uzupełnienia w Załączniku ZA (informacyjnym) – rozwiązanie to popierają osoby stosujące normę oraz część ekspertów.

Zbyt mało producentów uczestniczy w procesie normalizacji w obszarach nie związanych z elektrycznością

Stwierdzono, iż proces normalizacji w dziedzinach nie związanych z elektrycznością nie został zakończony i zarówno producenci jak i przedstawiciele jednostek badawczych odnoszą się krytycznie do nie właściwej struktury norm.

Ponadto, w odniesieniu do dyrektywy, niektóre normy są niepełne lub sprzeczne między sobą. Spotkania i dyskusje wielokrotnie dowiodły także, iż zbyt mało ekspertów, zwłaszcza producentów, jest zaangażowanych w normalizację, co uniemożliwia wykorzystanie ich cennego doświadczenia.

W dziedzinie systemów ochronnych, nie wszystkie normy zostały jeszcze opracowane w takim stopniu, aby mogły być ocenione (zwłaszcza dotyczące systemów rozprężania); inne natomiast (np. w dziedzinie tłumienia wybuchów) nie odzwierciedlają ducha dyrektywy.

Jednakże autonomiczne systemy ochronne są obecnie certyfikowane przez jednostki badawcze. W efekcie na rynku są dostępne systemy ochronne poddawane różnym metodom badawczym z różną dokładnością i jeżeli były badane niedbale nie zawsze spełniają wymogi bezpieczeństwa.

W przeszłości systemy ochronne, po uprzednim zastosowaniu w zakładach przemysłowych, były oceniane lub zatwierdzane do użycia przez niezależne instytucje. Jednak od chwili zawarcia w dyrektywie procedur oceny zgodności, nie przeprowadza się już takiej kontroli. Obecnie, oznaczenie wyrobu znakiem zgodności CE wystarcza, aby uznać go za bezpieczny, co w praktyce nie zawsze jest zgodne z prawdą.

Proces normalizacji w obszarze związanym z elektrycznością jest bardziej zaawansowany

Mimo braku wymagań dotyczących niektórych urzędzeń zabezpieczających, przepisy w obszarach związanych z elektrycznością odpowiadają wymogom dyrektywy. Większość norm ma długą historię, która umożliwiła im nabycie powszechnie akceptowanego, wysokiego statusu bezpieczeństwa. Nowe wymagania dyrektywy dotyczące zapewnienia jakości gwarantują producentom ustanawianie norm „najwyższej jakości”, co powinno być uznane za znaczący postęp w procesie normalizacji.

Corrado Mattiuzzo

1 www.kan.de > Publikacje (pełny tekst wystąpienia ukaże się wkrótce), wersja drukowana dostępna do zamówienia w Sekretariacie KAN (wizytówka w załączeniu)

2 Badanie przeprowadzone przez: EXAM BBG Prüf- und Zertifizier GmbH, www.bg-exam.de

Europejskie normy dotyczące dygestoriów: konsekwencje dotyczące użytkowania

Obecnie opracowywana jest seria norm europejskich EN 14175 dotyczących dygestoriów. Dzięki zawartemu w nich opisowi sposobów nadzoru nad tymi urządzeniami, normy te pomogą wykwalifikowanym użytkownikom w doborze i obsłudze dygestoriów.

Jakie parametry decydują o bezpieczeństwie dygestoriów?

Bezpieczeństwo dygestoriów determinują trzy podstawowe parametry:

- zdolność do zatrzymywania niebezpiecznych gazów, oparów, pyłów, etc.
- zdolność do oczyszczania się w celu uniknięcia niebezpieczeństwa wybuchu;
- zdolność ochrony przed rozpryskami i oderwanymi elementami (czynnik istotny w razie wypadku).

W Europie istnieją różne podejścia mające na celu osiągnięcie ww. parametrów na bezpiecznym poziomie. W Niemczech przeważa opinia, że jest to możliwe tylko poprzez zamknięcie przedniej przesłony dygestorium. W Skandynawii natomiast, szczególną uwagę zwraca się na odpowiednio wysoką prędkość przepływu powietrza, nawet przy całkowicie otwartej przedniej przesłonie. (Średnia prędkość wlotu powietrza: 0.5 m/s). Wnętrze tak działającego dygestorium powinno być jednak odpowiednio odseparowane od otoczenia.

Uwagi KAN były kluczowe dla opracowywania wymagań dotyczących odporności mechanicznej i rozprzodzenia ciśnienia w razie wypadku.

Obecny stan przygotowania norm

W ramach serii norm EN 14175 dotychczas opracowano części 1-3 (Terminologia, Wymagania Bezpieczeństwa i Funkcjonowania, Rodzaje Metod Badań) oraz projekt normy prEN 14175-4, opisujący metody badań. Nadal przygotowywana jest część 6 normy, dotycząca dygestoriów ze zmiennym przepływem powietrza.

Zmiany wynikające z dotychczasowej krajowej praktyki

Badanie typu, uwzględniające nowe badanie wytrzymałościowe, dostarczy w przyszłości także zróżnicowanych kryteriów dotyczących natężenia przepływu powietrza, na poziomie którego dygestorium powinno być użytkowane. Następujące różnice, wynikające z krajowych podejść, są obecnie przedmiotem dyskusji:

- w Niemczech, za odpowiednie uznawane są wartości zewnętrzne zanieczyszczeń, mierzone w zewnętrznej płaszczyźnie pomiarowej równoległej do przesłony dygestorium („wyływ”);
- w Wielkiej Brytanii i Francji odwrotnie, za odpowiednie uznawane są wartości mierzone w wewnętrznej płaszczyźnie otworu przesłony („potencjalny wyływ”).

W związku z różnymi krajowymi wartościami granicznymi, transpozycja nowej serii norm EN 14175 może spowodować nieznaczny wzrost natężeń przepływów w dygestoriach w porównaniu z urządzeniami starszej generacji. Odpowiednie ulepszenia, mające na celu zwiększenie zdolności zatrzymywania zanieczyszczeń przy niezmiennym natężeniu przepływu, zostały już opracowane przez producentów. W przyszłości, urządzenia tego samego typu, będą mogły być bezpiecznie stosowane w całej Europie przy różnych natężeniach przepływu, w zależności od kraju i obszaru zastosowania.

Konsekwencje dla użytkowników

Dotychczas w praktyce istniało wiele wątpliwości związanych z wyborem odpowiedniego natężenia przepływu. W Niemczech wartości graniczne zanieczyszczeń, zaproponowane przez instytucję ustawowego ubezpieczenia wypadkowego w przemyśle chemicznym (BG Chemie)¹, mogą być postrzegane za miarodajne. Użytkownik może je wykorzystać do wyliczenia minimalnych wartości natężenia przepływu objętościowego na podstawie uzyskanych wyników badania typu. W ten właśnie sposób zostały stworzone przez BG Chemie podstawy do określania odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa, zgodnego z przepisami w Niemczech.

W przyszłości producenci dygestoriów najprawdopodobniej będą określać ww. minimalne natężenie przepływu objętościowego („kryterium BG”), jak również sposób (sposoby) corocznych przeglądów technicznych i kontroli. Bez takich informacji, natężenie przepływu musi być wyznaczane na podstawie oceny zagrożeń.

Perspektywy

Część 4 omawianej normy opisuje metody badań umożliwiające dokładną kontrolę parametrów działania dygestoriów. Należy jednak pamiętać, że zadaniem użytkownika, a nie normy, jest dobór odpowiedniego sposobu oceny wyników badań i ich wykorzystanie w celu stworzenia bezpiecznego miejsca pracy, odpowiadającego konkretnym wymaganiom.

Mimo pojawiających się w przeszłości w Europie sprzecznych opinii na temat sposobów zapewnienia bezpieczeństwa dygestoriów, obecnie prowadzone są prace zmierzające do opracowania wspólnego przewodnika dotyczącego metod ich montażu i konserwacji. Przewodnik taki, nie zwolni jednak krajowych instytucji BHP od obowiązku ustalania krajowych przepisów dotyczących dygestoriów laboratoryjnych.

Dr. Albrecht K. Blob
albrecht.blob.ab@bayerindustry.de

Dr. Albrecht K. Blob

Bayer Industry Services

Bezpieczeństwo procesów i maszyn

1 Odnosnie propozycji BG dotyczących wartości granicznych patrz:

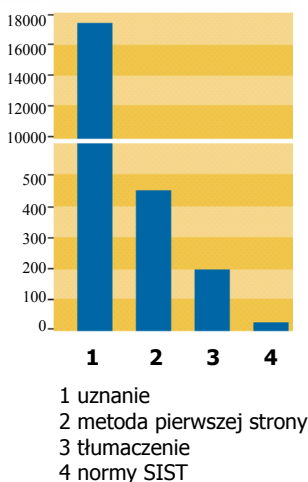
<http://files.bg-chemie.de/22/abzugspruefung.pdf>

<http://files.bgchemie.de/22/spuergas.pdf>

Bezpieczeństwo i higiena pracy w Słowenii

Od momentu odzyskania przez Słowenię niepodległości w czerwcu 1991 r., jej stosunki z krajami Unii Europejskiej rozwijają się bardzo intensywnie: umowa o współpracy weszła w życie do września 1993, a w marcu 1998 r. rozpoczęły się negocjacje dotyczące członkostwa kraju w UE. Mimo swej 2 – milionowej populacji, Słowenia uczyniła wiele wysiłków w celu wdrożenia wymogów BHP do krajowego ustawodawstwa.

Normy SIST 2003

W Słowenii, wraz z odzyskaniem niepodległości, rozpoczął się proces zmierzający do utworzenia krajowego systemu standardów, opartych na normach europejskich i międzynarodowych, oraz ich transpozycji do własnego ustawodawstwa. W rezultacie, do 2003 r. ustanowiono w Słowenii 16339 norm, z pośród których 80% to transpozycje standardów europejskich.

Do roku 1991 obowiązywały prawie wszystkie normy Jugosłowiańskie (około 9 - z pośród 12 tysięcy norm dotyczących materiałów stalowych). Obecnie stosowanie norm nie jest obowiązkowe. Prawomocne i obowiązujące są jedynie standardy ustanowione przez Słoweński Instytut Normalizacji¹ (SIST).

W niemal wszystkich dziedzinach BHP (z wyjątkiem tylko niektórych obszarów związanych z budownictwem) zaadaptowano już europejskie ustawodawstwo. Ponieważ większość norm jugosłowiańskich zastąpiły normy europejskie (i międzynarodowe), system standardów Słoweńskiego Instytutu Normalizacji jest zgodny zarówno z krajowym jak i europejskim prawodawstwem.

Normalizacja w Słowenii

Słoweński Instytut Normalizacji (SIST) jest prawnie niezależną jednostką, podlegającą krajowemu ustawodawstwu. Jego założyciel, Republika Słowenii, nadała mu tytuł państwowego organu normalizacyjnego, oficjalnie upoważniając go do reprezentowania interesów państwa na forum europejskich i międzynarodowych organizacji normalizacyjnych.

SIST, od momentu swojego powstania w 1991 r., przez 10 lat funkcjonował w ramach Instytutu Normalizacji i Metrologii Słowenii (SMIS) – obecnie Metrologicznego Instytutu Republiki Słowenii (MIRS). W 1999 r., po przyjęciu Aktu Normalizacyjnego², w wyniku reorganizacji SIST przejął obowiązki SMIS w dziedzinie normalizacji i w 2001 r. rozpoczął swoją działalność jako niezależna jednostka.

Instytucje BHP biorące udział w procesie normalizacji

W działalność związaną zarówno z BHP jak i z normalizacją w Słowenii zaangażowanych jest kilka instytucji. Są to: Ministerstwo Pracy,

Rodziny i Spraw Społecznych³, Inspektorat Pracy, Inspektorat Rynku, Inspektorat Górnictwa, Władze Żeglugi Republiki Słowenii. Ich działalność wspierają eksperci wywodzący się ze związków zawodowych, inspektorzy ds. bezpieczeństwa oraz lekarze. Wkład badawczy zapewnia także Instytut Bezpieczeństwa Pracy (Ljubliana)⁴ oraz Instytut Bezpieczeństwa Pracy i Ochrony Środowiska (Maribor)⁵.

Z pośród około dwóch i pół tysiąca ekspertów zatrudnionych w Słoweńskim Instytucie Normalizacji i biorących udział w pracach Komitetów Technicznych, ponad stu jest bezpośrednio zaangażowanych w działalność dotyczącą BHP. W niektórych komitetach technicznych, zajmujących się BHP (bezpieczeństwo maszyn, środki ochrony indywidualnej, itp.), stanowią oni większość.

Aspekt prawny: bezpieczeństwo pracowników w środowisku pracy

27 lipca 1999 r. wszedł w życie Nowy Słoweński Akt dotyczący Bezpieczeństwa i Higieny Pracy⁶, który uprawomocnia transpozycję Dyrektywy 89/391/EWG. Akt ten określa obowiązki pracodawców, pracowników i instytucji odpowiedzialnych za BHP w miejscu pracy.

Nadzór nad rynkiem a bezpieczeństwo wyrobów

Ministerstwo Pracy jest państwowym organem sprawującym kontrolę nad rynkiem. Cztery inspektoraty (około 20 inspektorów) nadzorują wdrażanie Aktu dotyczącego BHP. Nadzór nad rynkiem przeprowadzają również takie instytucje, jak Inspektoraty Rynku lub Pracy, zajmujące się między innymi aspektami BHP związanymi z europejską Dyrektywą 89/686/EWG (środki ochrony indywidualnej). W wypadku, gdy dany wyrób nie spełnia wymogów bezpieczeństwa, odpowiedni organ kieruje go do powtórnego badania w celu ewentualnego wycofania z rynku. 1 maja 2004 r. na słoweńskim rynku ma się pojawić wiele nowych wyrobów. Kontrola nad nimi będzie sprawdzianem efektywności systemu nadzoru rynku.

Marjan Kozelj
SIST – Słoweński Instytut Normalizacji
marjan.kozelj@sist.si

1 www.sist.si

2 Republika Słowenii, Dziennik Ustaw nr 59-2796/1999

3 www.sigov.si

4 www.zvd.si

5 www.ivd-maribor.si

6 Republika Słowenii, Dziennik Ustaw nr 56-2652/1999